

معارف در ممالک دیگران

معارف جدید ترکیه

ترجمه و تلخیص از مجله « عالم اسلام » (۱)

برای بیان چگونگی معارف ترکیه مقدمه باید عده مدارس و اهمیت آنها را در نظر گرفت. در هر يك از شهرهای ترکیه در چندسال قبل برای مدارس عمارات تازه برپا شده است دریاة از بلاد كوچك مدارس جدیده برجسته ترین قسمت معماری آن امکنه را تشکیل میدهد غالب این ابنیه بخرج دولت و بقیه هم بهمت متمولین یا باعانه عمومی ساخته شده. در قسمت غربی شهرهای اناتولی که در پنجسال قبل طعمه حریق یونانیها گردید در میان ابنیه جدیده مدارس متعدده نیز بنا شده است حتی در قری و قصباب دور از دست اهالی عمارات باکیزه و کوچکی بر پا نموده و معلمین را بدانجا دعوت میکنند

امریکه بیش از هر چیز اهمیت دارد تمایل عامه مردم است بتعلیم و تربیت یعنی همینکه این مدارس تمام و مکمل گردید از محصلین پر میشود. این مسئله که تمام طبقات بمدرسیه میگردند و دنبال تحصیل میروند بکمال وضوح نشان میدهد که دستور تعلیمات مملکتی در آنیه بخوبی اجرا خواهد شد بعلاوه سعی و جدیتی که زعماء قوم - بمجرد فراهم شدن معلم - در بسط مدارس دارند چون این اشتیاق مردم را می بینند چندین برابر میشود

(۱) - این مجله از طرف جمعیت مبلغین مسیحی بزبان انگلیسی منتشر میشود خوانندگان باید متوجه این قضیه باشند
مترجم

ترکیه مردان و زنان جوان را در دارالمعلمین ها بخرج دولت تعلیم میدهد و این روش در تمام ممالک جز ممالک انگلیسی زبان معمول است این اشخاص پس از گرفتن تصدیقنامه مجبورند چند سال در مدارس ابتدائی درس بدهند. این رویه از آنجهت اتخاذ شده که بمقیده ترکها مدارس برای تثبیت و تحکیم عقاید راجعه بجمههوری که در اثر انقلاب بوجود آمده بهترین وسیله است و مسائل دیگر نیز برای تبلیغ وجود دارد از قبیل مطبوعات و مجمع های ملی ولی مخصوصاً معلمین چه در مدرسه و چه در جامعه عقاید راجعه به نهضت ملی را در اذهان مستقر و پیا بر جا میکنند

قصد رؤسای سیاسی اینست که شاگردان مدرسه پس از رسیدن بسن بلوغ با تمدن قدیم اسلامی مخالف شده در مقابل عقاید و آداب فرنگیها را اتخاذ کنند بعبارة اخری سعی دارند بفاصله يك نسل نظر و فکر تمام افراد ملت را تغییر دهند مقصود از مدارس جدیده اینست که قبول تمدن فرنگی را بمردم تلقین کنند زیرا ترکها تصور میکنند تمدن امروزه یکقسم بیش نیست و آن هم تمدن غربی است بنا بر این چاره جز پذیرفتن آن نمیشد

مثلاً چندی قبل اداره معارف بواسطه اینکه الحان قدیم شرقی را منع کرده و فقط موسیقی غربی را امر بتعلیم نموده بود مورد انتقاد واقع شد ولی جواب انتقادات از طرف اداره تعلیمات این بود که قطعاً و بدون تردید باید فقط موسیقی غربی را تعلیم نمود

مدارس فعلا در حال تحول است و روشهای تازه تحت تجربه و امتحان میباشد. اینمدارس عبارتست از مدارس تجارت، مدارس قری و قصبات، مدارس فلاحتی، باعچه اطفال و مدارس اصول زندگانی.

برای پیشرفت مدارس مزبور، مطالعه و متخصصین خارجی را بکار و داشته‌اند و وزیر معارف در اوائل سنه ۱۹۲۷ اروپا را سیاحت نموده بهترین روش تعلیم را در ممالک مختلفه تحت مطالعه و مذاقه در آورده است در چند سال قبل از جان دوی درخواست شد نظر خود را راجع به مدارسیکه بیشتر بحال ترکیه مفید می‌تواند باشد اظهار دارد مشارالیه بتزکیه مسافرت نمود و در اینموضوع تحقیقات بعمل آورده راپورتی تهیه کرد که در ترتیب معارف آنمملکت مورد توجه واقع شد. وزارت معارف آخرین کتب علم‌التعلیم انگلیسی و آلمانی و فرانسوی را بوسیله مترجمینیکه در آن السنه ماهر هستند همواره در تحت نظر دارد و چون امور معارفی بخوبی تمرکز یافته عقاید جدید را می‌توانند بزودی در اطراف و اکناف مملکت انتشار دهند

احساسات اجتماعی نسل جدید تمام متوجه مسئله ملیت است و اگرچه برای ملاحظه مذهب کمی از علوم مذهبی در دوره های مقدماتی تدریس میشود ولی همین قدر قلیل نیز بتدریج از میان رفته و درس اخلاق جای آنرا میگیرد

تمام مدارس اسلامی (مقصود مدارس قدیمه مذهبی است) بسته شده است و بجای صداقت و درستکاری مذهبی تقوی و ایمان ملی تعلیم میشود. احساسات ملی شاگردان مدارس را میتوان از مثال ذیل درک نمود: دعوت‌هاییکه برای کمک بهلال احمر یا بجمعیت‌های نگهبان اطفال بعمل میآید هر گاه بعنوان ملی باشد محسبان وجوه عمده برای آن مقاصد میپردازند. ممکن است در اینکه این قسم ایمان و صداقت کافی برای حفظ اخلاق باشد تردید کرد ولی ترکها این وضع را نسبت باوضاع سابق پیشرفت بزرگی میدانند و در حقیقت هم از این حیث

که مسئله ملیت تعصبات محلی و مذهبی و سایر تعصبات را تحت الشعاع قرار داده است باید پیشرفت محسوب شود فعلاً وزارت معارف ملاقاتهای بین‌المللی محصلین خصوصاً آمد و رفت مسافرین باسلامبول را در تحت توجه خود قرار داده و بدون تردید در این زمینه اقدامات دیگری نیز خواهد شد

در سنوات اولیه تحصیل دروسی راجع به «زندگانی» و «اخلاق» تدریس میشود در این دروس حکایات واقعی را برای اطفال بیان نموده و آنها را با زندگانی حقیقی مواجه میکنند
 هر مدرسه بزرگی دارای یکدسته ازپیش‌آهنگان و معلمین متخصص برای تعلیم و تربیت امور پیش‌آهنگی است
 ورزش نیز در تحت نظر وزارت معارف است

در ترکیه اسلام حتی مانند یکی از عوامل اخلاقی هم بکار نمی‌رود زیرا بگمان آنها موازین اخلاقی اسلامی با وجودیکه برای زندگانی ساده اعراب کافی بوده برای رفع احتیاجات تمدن پر پیچ و تاب امروزی کافی نیست. قان‌دین ترک اسلام را اساسی میدانند که تمام مساعی خود را برای اصلاح ترکیه از دیر زمانی بکار برده و امروز مخالف ترقیات جدید است. مذهب مسیح نیز آنها را بیاد جنک‌های صلیبی و تشکیلاتی که اصلاً بر علیه ترکیه بوده میاندازد لهذا هیچیک از این دو مذهب را قابل اینکه از روی بی‌غرضی که یکی بترکیه جدید بنماید نمیدانند. علاوه بر این غالب قان‌دین و معلمین ترک بی‌عقیده هستند نویسنده این مقاله سال قبل در روز عید تولد یکی از معلمین در خانه او حضور داشت در موقع نماز بعد از ظهر

بعضی از حاضرین طوری دیانت و عبادت را مورد تمسخر قرار داده بودند که بیدین ترین مسیحیها چنین کاری را نمیکند شعائر اسلامی در طبقات تحصیل کرده بکلی از میان رفته است قطع نظر از بعضی دروس مذهبی که در سنوات اولیه تحصیل تدریس میشود و دروسی که راجع بظواهر عبادات است و کمی حکمت الهی اسلام در مدارس عمومی بکار نمیرود حتی تاریخ اسلام تدریس نمیشود در صورتیکه تاریخ ترك و تاریخ اروپا را کاملاً بشاگردان می آموزند .

باین ترتیب امور اخلاقی را از مسائل مذهبی جدا کرده اند فن تعلیم عده زیادی از مردمان درجه اول را بخود مشغول داشته و این عده یکی از مایه های امید ترکیه محسوب میشود پروگرام جدید ترکیه هنوز درست براه نیافتاده است مملکت از اوان جنگ تا کنون مصائب عدیده دیده و لذا وسائل پیشرفت آن محدود است ولی بعد از ده بیست سال تعلیم و تربیت عمومی عملی میشود .

لی ورومان - پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
سید علی - شایگان شیرازی

دارالفنون اسلامبول

فاکولته ادبیات

عده مدرسین ۲۲ ، معلمین ۳ ، عده مامورین و منشیها ۱۱ ،
مستخدم ۹ ، بودجه ۸۵۹۱۸ لیره . از این مبلغ ۵۰۰۰ لیره برای
لابراتوار تخصیص داده شده .